

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 18 Απριλίου 2026

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

1^ο απόσπασμα: Αριστοτέλους, Μετά τὰ φυσικά, Α2, 982b12-28.

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντός γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστὶν ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἶπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερὸν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρῆσεώς τινος ἔνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἑτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἔνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὄν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὖσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἔνεκέν ἐστιν.

2^ο απόσπασμα: Αριστοτέλους, Ἠθικά Νικομάχεια, Β 6.10-13 & 16, 1106b18-28 & 1106b36-1107a6.

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλωσ ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἢ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἀμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἢ ἀρετῆ, στοχαστικὴ γε οὖσα τοῦ μέσου. [...] Ἔστιν ἄρα ἢ ἀρετῆ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὖσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν.

A1. Να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις και δίπλα σε αὐτὴ τη λέξη «Σωστό» ἢ «Λάθος», ανάλογα με το περιεχόμενό τους με βάση το 1^ο διδαγμένο κείμενο. (6 μον.)

α. Τα παράξενα φαινόμενα της καθημερινής ζωῆς υπήρξαν αρχικά στο κέντρο του ενδιαφέροντος της φιλοσοφίας.

β. Όταν κάποιος απορεί και νιώθει έκπληξη, σημαίνει ότι αντιλαμβάνεται αμέσως την ἀγνοία του.

γ. Ο Αριστοτέλης συμπεραίνει ότι η φιλοσοφία εἶναι ἡ μόνη ἐλεύθερη ἐπιστήμη.

A2.α. «αὕτη»: Σε ποῖον ὄρο ἀναφέρεται ἡ ἀντωνυμία «αὕτη» στο 1^ο διδαγμένο κείμενο; (2 μον.)

A2.β. «ὠρισμένη»: Σε ποῖα λέξη ἀπὸ το 2^ο διδαγμένο κείμενο ἀναφέρεται ἡ μετοχὴ «ὠρισμένη»; (2 μον.)

Μονάδες 10

B1.α. Σύμφωνα με το 1^ο διδαγμένο κείμενο, ἡ φιλοσοφία ἀνάγεται στον θαυμασμό, σε μια πρωτογενὴ ἐκπληξη καὶ περιέργεια. Να ἀναλύσετε τὴ θέση αὐτὴ του Αριστοτέλη προσδιορίζοντας τὶς ἐννοιες τῆς «φιλοσοφίας» καὶ του «θαυμασμοῦ». (6 μονάδες)

B1.β. Να παρουσιάσετε **δύο** (2) γλωσσικές επιλογές του Αριστοτέλη στο 1^ο διδαγμένο κείμενο που επιβεβαιώνουν την ιστορικότητα της φιλοσοφίας. (4 μονάδες)
Μονάδες 10

B2. Από το 2^ο διδαγμένο απόσπασμα θα μπορούσαμε να εξαγάγουμε το απόσταγμα: το **φρόνιμο** άτομο πρέπει να τηρεί το **μέτρο στις πράξεις και τα πάθη** του · αυτό είναι που **επαινείται** και καθετί άλλο **ψέγεται**. Να παρουσιάσετε τις θέσεις που εκφράζει ο Αριστοτέλης σε αυτό το πλαίσιο, συγκρίνοντάς τις με εκείνες που απορρέουν από τα παρακάτω αποσπάσματα από την τραγωδία Φοίνισσαι του Ευριπίδη. Μονάδες 10

Ευριπίδης, Φοίνισσαι, 526-585, fragmenta: Η Ιοκάστη καλεί τους γιους της να δείξουν αυτοσυγκράτηση.

Χορός: Πράξεις κακές ποτέ δεν πρέπει να επαινούνται ·
δεν είναι ωραίο, αλλά και πικρό για τη δικαιοσύνη.

Ιοκάστη: Αχ γιε μου, Ετεοκλή, (...) Γιατί, παιδί μου, σε έχει κυριέψει η Φιλοδοξία;
Γιατί; Δαίμονας άγριος είναι αυτή, που ορμάει μέσα σε ευτυχισμένα σπίτια
και σε πόλεις και μόνο ερείπια αφήνει πίσω της. Γι' αυτήν λοιπόν
έχασες το μυαλό σου; Όχι, παιδί μου · αγκάλιασε την άλλη, την
Ισότητα, ό,τι καλύτερο στον κόσμο · αυτήν που ενώνει
φίλο με φίλο, χώρα με άλλη χώρα, σύμμαχο με σύμμαχο.
Η Ισότητα είναι νόμος φυσικός, παιδί μου · (...)
αυτή όρισε να δεσπόζουν στους ανθρώπους μέτρα και σταθμά (...).
Οι φρόνιμοι ικανοποιούνται με όσα τους αναλογούν.
Στ' όνομα λοιπόν των θεών, παιδιά μου, σας ικετεύω, αφήστε τις υπερβολές!

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους και δίπλα σε αυτό τη λέξη Σωστό, ή τη λέξη Λάθος, με βάση το περιεχόμενό τους.

- α. Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη.
β. Όταν ο Αριστοτέλης επέστρεψε από τη Μακεδονία στην Αθήνα, μετά το 335 π.Χ., συνέχισε να διδάσκει στην Ακαδημία.
γ. Στο Α' βιβλίο των *Ἠθικῶν Νικομαχείων* ο Αριστοτέλης ασχολείται με τη φύση και το περιεχόμενο της εὐδαιμονίας.
δ. Το *λόγον ἔχον* μέρος της ψυχής σχετίζεται με τις διανοητικές και ηθικές αρετές.
ε. Στα *Πολιτικά* η πόλις-κράτος είναι μία κοινότητα που την αποτελούν κυβερνώντες και κυβερνώμενοι. Μονάδες 10

B4.α. Να ξαναγράψετε στο τετράδιό σας τις προτάσεις χρησιμοποιώντας μία λέξη ομόρριζη με εκείνη που παρέχεται σε κάθε περίπτωση (6 μον.):

- *τὰ πρόχειρα* ⇒ Έχει καταστεί το του ανωτέρου του, αφού εκτελεί τυφλά τις εντολές και οδηγίες του.
- *διαγωγήν* ⇒ Τα ζώα δεν είναι εξοικειωμένα με τον άνθρωπο, τον φοβούνται και τον αποφεύγουν.
- *έλεησαι* ⇒ Τα ξημερώματα ξεκίνησε ο βομβαρδισμός της πόλης από το εχθρικό στρατόπεδο.

B4.β. Να παραγάγετε όποιο ομόρριζο ζητείται για την κάθε λέξη (4 μον.):

- *άμαρτάνεται*: ουδέτερο ουσιαστικό που να δηλώνει προϊόν ενέργειας.

- **στοχαστική:** αρσενικό ουσιαστικό που να δηλώνει τον δράστη της ενέργειας του «στοχάζεσθαι».

Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

50 μονάδες

Ξενοφώντας, Απομνημονεύματα, 1. 2. 60 - 64.

στο: Xenophon's opera omnia, Memorabilia, vol. 2, Oxford, Clarendon Press. 1921

Μετά την εκτενή επιχειρηματολογία για να απαλλαγεί ο Σωκράτης από τη δυσφήμιση που προκλήθηκε από μαθητές του όπως ο Κριτίας ή ο Αλκιβιάδης, ο Ξενοφώντας προσπάθησε να άρει διάφορες στρεβλώσεις ή παρανοήσεις της διδασκαλίας του φιλοσόφου. Χρησιμοποιώντας πληθώρα παραδειγμάτων, καταλήγει ότι η καταδίκη του Σωκράτη ήταν αβάσιμη και άδικη.

[60] Ἄλλὰ Σωκράτης γε φανερός ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ φιλόανθρωπος ὢν. ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς* καὶ ἀστοὺς καὶ ξένους λαβὼν οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς συνουσίας* ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ*· ὧν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί· τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. [...]. [62] Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὢν ἐδόκει τιμῆς ἄξιός εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὖροι. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν*, τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἀπεῖχεν. [63] Ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο· οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε κακοῖς περιέβαλεν, ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πώποτ' ἔσχε. [64] Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῇ γραφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθεῖρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ἠτιάτο, φανερός ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἣ πόλεις τε καὶ οἴκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμῆιν· ταῦτα δὲ πράττων πῶς οὐ μεγάλης ἄξιός ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

* Λεξιλόγιο:

ἐπιθυμητὰς: ἀκολουθούς, οπαδούς. συνουσίας < ἢ συνουσία: ἡ συναναστροφή, ἡ συντροφιά.

ἐπαρκῶ τινί τινος [περίφραση στον Ξενοφώντα]: παρέχω, χορηγῶ σε κάποιον ἕνα μερίδιο ἀπὸ κάτι.

ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν: ἐάν κανεῖς συλληφθῆις νὰ κλέβεις ἢ νὰ ληστεύεις ἢ νὰ ἀρπάζεις τὰ βαλλάντια ἢ νὰ τρυπά τοίχους (για νὰ κλέψεις) ἢ νὰ πωλεῖς ἐλευθέρους ὡς δούλους ἢ νὰ κλέβεις ἱερὰ πράγματα.

G1. Νὰ μεταφράσετε στο τετράδιό σας τὸ ἀπόσπασμα «Ἄλλὰ Σωκράτης γε φανερός ἦν ..., σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὖροι.» ἀπὸ τις §§ 60-62 τοῦ κειμένου (στίχοι 1-6). Μονάδες 20

G2. Ο Ξενοφώντας εκφράζει στὶς §§62-64 τοῦ κειμένου τὴν ἀποψή του ὅτι ὁ Σωκράτης θὰ ἔπρεπε νὰ τιμᾶται ἀντὶ νὰ θεωρεῖται ἔνοχος ἐγκλημάτων. Νὰ ἀναδείξετε τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰ παραδείγματα με τὰ ὁποῖα υποστηρίζει τὴ θέση του. Μονάδες 10

Γ3.α. Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους ρηματικούς τύπους του παρακάτω αποσπασμάτος στον χρόνο που σας δίνεται σε παρένθεση, στην κάθε περίπτωση. (5 μονάδες)

— ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πῶποτε αἴτιος ἐγένετο (- Παρακείμενος) · οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πῶποτε ἀνθρώπων [...] κακοῖς περιέβαλεν (- Παρακείμενος) [...].

πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἶη τῇ γραφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, [...] φανερός ἦν (- Ενεστώτας) θεραπεύων (- Παρακείμενος) τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθεῖρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραφάμενος αὐτὸν ἠτιᾶτο (- Ενεστώτας).

Γ3.β. Να επιλέξετε τη σωστή από τις προτεινόμενες απαντήσεις, αντιγράφοντας στο τετράδιό σας ολόκληρη την περίοδο που ακολουθεί, μαζί με την φράση που τήν συμπληρώνει σωστά: (1 μονάδα)

- Με τις αλλαγές στους χρόνους των τύπων στην παραπάνω άσκηση, (Γ3.α), η αφήγηση πια

- τοποθετείται στο παρόν και αφορά πράξεις με διάρκεια ή που έχουν συντελεστεί.
- τοποθετείται στο παρόν και αφορά σε συνοπτικές πράξεις.
- τοποθετείται στο παρελθόν και αφορά πράξεις που έχουν διάρκεια ή έχουν συντελεστεί.
- τοποθετείται στο παρελθόν και αφορά σε συνοπτικές πράξεις.

Γ3.γ. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: (4 μονάδες)

- μεγαλοπρεπεστάτης: τον ίδιο τύπο στον θετικό βαθμό.
 - πλείστον: την αιτιατική πληθυντικού του αρσενικού γένους του επιθέτου στον συγκριτικό βαθμό.
 - ἑαυτοῦ: τη γενική πληθυντικού του α' προσώπου της αντωνυμίας.
 - μεγάλης: τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό.
- Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τους τρεις (3) **όρους** που έχουν υπογραμμισθεί στα παρακάτω αποσπάσματα.

— ὧν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπῶλουν, καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί · τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἠθελον διαλέγεσθαι. [...]

— Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὧν ἐδόκει τιμῆς ἄξιος εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. [...]

— Ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πῶποτε αἴτιος ἐγένετο. (3 μονάδες)

Γ4.β. Να **αναλύσετε** και να **αναγνωρίσετε** τον συμπτυγμένο υποθετικό λόγο που **λανθάνει** στην μετοχή σκοπῶν και εντοπίζεται στο παρακάτω εδάφιο:

— [...] καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὕροι. (3 μονάδες)

Γ4.γ. Να μεταφέρετε τον παρακάτω ευθύ λόγο σε πλάγιο, σε **απαρεμφατική σύνταξη**, με εξάρτηση: **Ἀλλὰ ὁ Ξενοφῶν ἐδόκει γέ...**

— Σωκράτης γε φανερός ἦν καὶ δημοτικός καὶ φιλόανθρωπος ὧν. (4 μονάδες)
Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ · ΕΡΡΩΣΘΕ

ἄγχετε δὴ μελετᾶτε !!! και πάμε δυνατά για πανελλαδικές!!!